

JONATHAN CLEMENTS

A BRIEF HISTORY OF JAPAN

SAMURAI, SHŌGUN AND ZEN:

THE EXTRAORDINARY STORY OF THE LAND OF THE RISING SUN

KAMIKAZE (ISTENI SZÉL)

ÍRTA: A. KRISTÓF

A LEGENDA ÉS A VALÓSÁG GÓRCső ALATT

Bevezető

A cikk témája a széles körben ismert kamikaze története, itt nem a közismert második világháború során öngyilkos akciókat végrehajtó pilótákról (és egyéb katonákról) van szó, hanem még a középkorban lezajlott eseményről. Rengeg oldal több szempontból taglalta már, ámbár csalódásomra kevesen jártak utána becsületesen, sőt a Wikipédia is enged némi kételyt sorai közé. (Ez enyhén ironikus tőlem, akinek az írásai végén rendszeresen megjelenik a Wikipédiáról, és az irónia is csak elvétve fordul elő benne.)

Írásom egy könyv alapján készült (A samuráj rövid történelme), melynek mindössze egy fejezete foglalkozik a mongol invázióval. Ez azonban nem meglepő, ugyanis bár a történet felkapott (első sorban a második világháborúban hibásan így elnevezett öngyilkos akciók miatt), csupán egy apró szeletét képviseli Japán hosszú múltjának. Ennek ellenére a történet igencsak érdekes és tanulságos lecke lehet arra, hogy hogyan kell elemezni a múlt eseményeit, és ékes tanúsága annak, hogy a valóság mindig bonyolultabb, mint bármiféle kitaláció

Az invázió előzményei

Japán történelmének felosztását nézve a mongol invázió szorosan a Genpei háborút követi. A Genpei háború mérföldkőnek számít Japán

múltjában, ugyanis ebben a korszakban egy újabb fontos lépést tesz ezzel a vérrel és szenvedéssel teli araszolásban az ország egyesítése irányába. Igen, a szemfüles olvasó megjegyzi, hogy de már akkor, sőt még eme korszak előtt is császár uralkodott Japánban, aki magának követelt mindent a nap alatt. Ez valóban így igaz, azonban ezek a császárok többnyire névleg uralkodtak csak (itt nem arra gondolok, hogy a régensük uralkodott helyettük), míg az országban még mindig a helyi nagyurak gyakoroltak hatalmat. Japán tehát papíron egyesített volt, azonban Kiotó nem tudta kellőképpen központosítani a hatalmat. A japán szigetek többségén ekkor még csak kialakulóban volt a stabilabb társadalmi rendszer, a hatalom Honshu, Kyushu és Shikoku szigetekre csoportosult, döntően a déli, régebb óta lakott régiókra, míg az északi területek lendületes fejlődésben voltak.

Innen ered a Genpei háború valódi oka, amikor a fővárost és a hatalmat birtokló Taira klán ellen háborúba vonult az északi területeket uráló Minamoto klán. Ez volt az első háború, amely során az összes klán harcba szállt valamelyik oldalra, azaz mindenki részt vett benne, nem csak egy kisebb-nagyobb helyi konfliktusról volt szó. Az egyik oldalt a Taira és szövetségesei piros zászlók alatt, a másik oldalt a Minamoto és szövetségesei fehér zászlókkal vonult. A konfliktus véres és hosszú éveken át tartó volt, amelyet végül kérdés nélkül a Minamoto klán nyert meg. A Taira végleg eltűnt Japán történelméből, de nem a köztudatból, ahogy látni fogjuk később.

„A Koreai-félsziget mongol kézre kerülése logikailag maga után vonta azt is, hogy a japán szigetek sem ússzák meg...”

A mongol invázió

Ugyanebben az időszakban a Japán-tenger túlsó partján a koreai nép egy hosszú és végül sikertelen háborút vívott a mongol birodalommal szemben. A Koreai-félsziget mongol kézre kerülése logikailag maga után vonta azt is, hogy a japán szigetek sem ússzák meg a találkozást a kor legmodernebb hadseregével. De ez nem azonnal történt meg, először Kubiláj kán (Dzsingisz kán unokája) 'baráti' levelet küldött Japán 'királyának', amiben arra kérte, kezdjenek jó baráti viszonyt. A levél nyelvezete udvarias, de az üzenet nyilvánvaló volt. Japán el kellett volna ismerje a mongolok uralmát fölöttük, különben a mongolok őket is kardélre tűzik. Mindezen túl a levél rossz emberhez jutott el, Kubiláj kán nem tudta, hogy a császár nevében a sógun uralkodik, akinek a nevében a régense uralkodott.

A helyzetet tovább rontotta, hogy néhány pletyka hajhász azt terjesztette Japán déli térségeiben, hogy a mongolok igazság szerint a Tiara klán visszatérése, külföldi segítséggel (a pletykát erősítette, hogy a mongolok is vörös színű zászlókkal vonultak). Így tehát Japán készült az elkerülhetetlen invázióra. Azonban tudták, hogy az invázió várat magára, először a Koreai-félszigetet kellett teljesen a hatalmuk alá gyűrniük a mongoloknak, valamint Dél-Kína még mindig ellenállt Kubiláj kánnak. Az első mongol katonák 1273-ban érkeztek meg Dél-Koreába azzal a céllal, hogy az invázióra készüljenek. Mindeközben a japánok se tétlenkedtek, és a Hakata-öbölben kezdtek masszív erődítményeket és védelmi vonalakat kiépíteni. A támadás végül nem maradt el, és a mongol flotta elindult Japán partjai felé. Első megállójuk a Tsushima sziget volt, ahol mindenkit lemészároltak - rendben, nem mindenkit, nyilvánvalóan

páran túléltek és elmenekültek, hogy figyelmeztessék a Hakata-öbölben várakozókat, valamint elmondhassák a történetet. Végül a mongolok továbbhaladtak a Hakata-öböl irányába. A harc pápírformaszerűen alakult, a mongolok fejlettebb hadi technológiával és több tapasztalattal rendelkeztek, mint a japánok, utóbbiak viszont kedvezőbb hadi helyzetben voltak erődítményeik révén. A harc véres és kétségbeesett volt. Az új hadi eszközök (a legfélelmetesebb a robbanó katapult lövedék) nemcsak rengeteg samuráj életét követelték, de rettegésben tartották a japánokat, másik oldalon viszont a mongolok nem tudtak stabil partraszállást végrehajtani, ami elégedetlenséget és alacsony morált jelentett a veszteségek mellett. Mindezen túl a samurájok csónakokkal vagy azoknál alig nagyobb hajókkal éjszakai rajtaütéseket hajtottak végre az öbölben lehorgonyzott mongol hajókon. A támadások nem okoztak túl nagy veszteséget, de tovább erősítették a mongol tábornokok véleményét, miszerint vissza kéne vonulni.

Ekkor egy, az évszoknak szokatlan ellenszél kezdett fújni az öbölben. Az újonnan kialakult lehetőségen kaptak a mongol tábornokok és a flotta visszahajózott Dél-Koreába. A samurájok, akik biztosak voltak benne, hogy a Hakata-öbölben fognak meghalni, nem akartak hinni a szerencsésüknek. Se ők, sem pedig a császár. Az új helyzetből azonban a buddhista papok húzták a legnagyobb hasznot, ugyanis azt állították, hogy a szél (kaze)

isten (kami) ajándéka az imáikért, éppen ezért jutalmat követeltek maguknak érte.

A mongol tábornokok hazatérve részletes jelentést tettek a látottakról, tovább erősítve azt a feltételezést, hogy az invázió csak egy felderítő hadművelet volt. Az első inváziót követte egy második, mely a Hakata-öböl mellett egy délebbi helyen is partra szállt, azonban a két támadó sereg nem tudott megfelelően kommunikálni, illetve az öböl ekkor sem került a kezükbe, így az is kudarcúval végződött. Feljegyzések szerint egy harmadik invázió is tervben volt, de sohasem valósult meg. Nagyvonalakban ennyit szerettem volna leírni, nem állt szándékomban egy 30 oldalas fejezetet

szóról szóra visszaadni, mindössze egy érdekességet írtam le abból a számtalan mozzanatból, ami Japán hosszú és gazdag történelmében megtalálható.

Utószó

Ahogy azt az olvasó valószínűleg már megsejtette, ez a cikk gyakorlatilag egy könyvajánló, de milyen jobb módja van egy ilyen ajánlásnak annál, hogy egy egész fejezetet bemutassak belőle? A kérdés nem költői, aki tudja rá a választ, annak van itt valaki, aki szívesen meghallgatja. Persze van egy probléma, szólhat jogosan az olvasóm, regények esetében nem lehet csak egy fejezetet kiemelni! Valóban így van, ez azonban hatalmas előnye a történelmi témájú könyveknek. A fejezetek jól elkülönülnek, egymást követve egy folytonosságot is kialakítanak, melyben egyúttal önálló történetek is. Legszívesebben bemásolnám az egész fejezetet, de ez nem csak plagizálás, hanem megbocsáthatatlan lustaság is lenne a részemről. Így tehát az olvasó be kell érje ezzel a rövid ajánlással, mely akadémiai szinten nem ér fel azzal, amit népszerűsít, mégis remélem, hogy megragadta az olvasó figyelmét.

Könyv: A samuráj rövid történelme
(A brief history of the samurai)

Író: Jonathan Clements

Kiadó: Robinson, 2010

